

Kestävä kehitys Satakunnan rakennerahastohankkeissa

EU:n rakennerahastotoiminta 2007 - 2008

Anne Savola (toim.)

Kestävä kehitys Satakunnan rakennerahastohankkeissa

EU:n rakennerahastotoiminta 2007 - 2008

Anne Savola (toim.)

Turku 2009

Lounais-Suomen ympäristökeskus

**LOUNAIS-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS**
SYDVÄSTRA FINLANDS
MILJÖCENTRAL

LOUNAIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN
RAPORTTEJA 13 | 2009
Lounais-Suomen ympäristökeskus
Yhdyskuntaosasto

Taitto: Päivi Niemelä

Julkaisu on saatavana internetistä:
www.ymparisto.fi/los/julkaisut

ISBN 978-952-11-3611-5 (PDF)
ISSN 1796-1769 (verkkokoj.)

SISÄLLYS

1	Johdanto	5
2	Kestävä kehitys ja esimerkkejä rahoitetuista hankkeista	6
	Taustaa.....	6
	Satakunnan TE-keskus.....	7
	Lounais-Suomen ympäristökeskus.....	8
	Satakuntaliitto.....	9
	Länsi-Suomen lääninhallitus / EAKR ja ESR.....	10
3	Indikaattoritiedot/EAKR.....	11
	Satakunnan TE-keskus.....	11
	Lounais-Suomen ympäristökeskus.....	11
	Satakuntaliitto.....	11
	Länsi-Suomen lääninhallitus	12
3	Raportointi – ympäristövaikutusten arviointikäytännöt	13
	Satakunnan TE-keskus.....	13
	Lounais-Suomen ympäristökeskus.....	14
	Satakuntaliitto.....	14
	Länsi-Suomen lääninhallitus	14
5	Indikaattorit ja arviointikäytännöt / ESR.....	15
	Satakunnan TE-keskus.....	15
	Länsi-Suomen lääninhallitus	15
6	Yhteenveto.....	16
	Kuvailulehdet	17

1 Johdanto

Kestävä kehitys on yksi EU:n rakennerahastotoimintaa ohjaavista yhteisistä horisontaalisista periaatteista, joka otetaan huomioon rakennerahastohjelmien toimeenpanossa. Ohessa on raportoitu kestävän kehityksen periaatteen huomioonottamisen toteutuminen Satakunnan alueella toteutettavissa EAKR- ja ESR -rahoitteisissa ohjelmissa rahoittajaviranomaisittain. Kukin taho on raportoinut, minkä tyyppisiä kestävän kehityksen osaluotoita edistäviä hankkeita on rahoitettu vuosina 2007-2008. Tavoitteena on hahmottaa kokonaisnäkemyks, miten EU:n rakennerahastotoiminnan avulla on edistetty EU:n vuonna 2006 tarkistaman kestävän kehityksen strategiaa ja siinä määriteltyjä kestävän kehityksen painopistealueita.

Raportoinnin runko pohjautuu ympäristöministeriön Suomen ympäristökeskukselta tilaamaan selvi-tykseen (Kallio 2008: Ympäristönäkökuoma EU:n rakennerahasto-ohjelmien toteutuksessa).

2 Kestävä kehitys ja esimerkkejä rahoitetuista hankkeista

Taustaa

Rahoittajaviranomaisilta pyydettiin esimerkkejä vuosina 2007-2008 rahoitetuista kestävän kehityksen eri osa-alueita edistävästä hankkeista alla olevan jaottelun mukaisesti. Taulukossa todetut

kestävän kehityksen osa-alueet perustuvat EU:n vuonna 2006 tarkistamaan kestävän kehityksen strategiaan ja siinä määriteltyihin kestävän kehityksen painopistealueisiin (Kallio 2008).

Taulukko I. Kestävän kehityksen painopistealueet / EU:n kekestrategia (Kallio 2008)

Kestävän kehityksen osa-alue	Esimerkkejä hankkeista
1) Ilmastonmuutos ja puhtaat energia-muodot	Energiatehokkuus, uusiutuvat energialähteet, ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähentäminen, CO2 päästöjen vähentäminen
2) Ihmisten elinympäristöt ja terveys	Meluntorjunta, kaupunki- ja muiden elinympäristöjen viihtyisyys, elintarviketurvallisuus
3) Luonnonvarojen suojelu ja kestävä käyttö	Vesistöjen, maaperän ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä tukevat hankkeet
4) Kulttuuriympäristöjen suojelu	Rakennusten kunnostus elinkeinotoiminnan käyttöön, kulttuuri-matkailu
5) Kestävä kulutus ja tuotanto	Jätteiden määrän vähentäminen, hyötykäyttö ja kierrätys, energia- ja materiaalitehokkuus, paikalliset uusiutuvat raaka-aineet ja palvelut, yritysten ympäristöjärjestelmät, ympäristöosaaminen ja tietoisuus, ympäristöteknologia
6) Kestävä liikenne	Joukko- ja kevyen liikenteen lisääminen, logistiikan tehostaminen, liikenneturvallisuus
7) Sosiaalinen osallisuus, väestönkehitys ja maahanmuutto	Syrjäytymisen ehkäiseminen

Satakunnan TE-keskus

Satakunnan TE-keskus / EAKR

Satakunnan TE-keskus on raportointikaudella (2007-2008) myöntänyt EAKR-rahoitusta yritys-kohtaisiin kehittämishankkeisiin, yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeisiin, uusiutuvien energialähteiden käyttöä edistäviin hankkeisiin sekä julkisiin tutkimushankkeisiin. TE-keskuksen rahoittamissa EAKR-hankkeissa kestävän kehityksen strategia ja painopisteet toteutuvat erityisesti osa-alueilla 1) Ilmaston muutos ja puhtaat energiamuodot sekä 5) Kestävä kulutus ja tuotanto (vrt. taulukko 1).

TE-keskuksen raportointikaudella rahoittamista hankkeista merkittävä osa (67 % myönnettyistä tukipäätöksistä ja 60 % myönnetystä rahoituksesta) on ympäristöpositiivisia. Yksittäisten yritysten saamat kehittämisavustukset ovat julkisia vain tietyiltä osin (mm. tuen määrä, hankkeen nimi ja tiivistelmä) ja niitä on lukumääräisesti myös niin paljon, että yksittäisten hanke-esimerkkien esiintuminen ei ole tarkoituksenmukaista. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että useimmiten yritysten ympäristöpositiiviset hankkeet ovat joko energiatehokkuutta tai uusiutuvien energialähteiden käyttöä edistäviä investointi- tai kehittämishankkeita tai sitten sellaisia hankkeita, jotka vaikuttavat esim. jätteiden määrän vähentymiseen, jätteiden hyötykäytön lisääntymiseen ja ylipäänsä raaka-aineiden ja muiden materiaalien käytön tehostumiseen. Joissain tapauksissa tukea on myönnetty myös suoranaisesti ympäristöjärjestelmien ja -teknologian kehittämiseen tai käyttöönottoon. Menoluokittain tarkasteltuna tukea pk-yrityksille ympäristön kannalta suotuisten tuotteiden ja tuotantomenetelmien edistämiseksi on Satakunnassa myönnetty vuosina 2007-2008 14 hankkeeseen.

Myös rahoitetuista julkisista tutkimushankkeista (EAKR-ohjelman 2. toimintalinja) merkittävä osa on ympäristömyönteisiä. Esimerkkejä Tekesin EAKR-varoin rahoittamista kestävää kehitystä tukevista tutkimushankkeista voidaan mainita mm. ”Energy efficient and comfort living” -hanke, jossa tutkitaan ja kehitetään kiinteistöjen langattomia sensoriratkaisuja, joiden avulla voidaan parantaa kiinteistöjen energiatehokkuutta ja asumismukavuutta. Toinen esimerkki kestävän kehityksen mukaisesta julkisesta tutkimushankkeesta on kolmen korkeakoulun yhteinen ”Mobile Social Media: videoapplications for entertainment and learning” -hanke, jolla on myönteisiä vaikutuksia esim. kulutukseen ja tuotantoon sekä ihmisten elinympä-

ristöön. Ylipäänsä voidaan todeta, että suurin osa rahoitusta saaneista julkisista tutkimushankkeista liittyy tietotekniikan hyödyntämiseen liittyviin sovelluksiin ja palveluihin. Tietotekniikan käytön lisääntymisellä sinänsä on yleensä liikennettä ja päästöjä vähentäviä, ja siten ympäristön kannalta myönteisiä vaikutuksia.

Satakunnan TE-keskus / ESR

Euroopan Sosiaalirahaston hankkeissa kestävän kehityksen strategia ja painopisteet toteutuvat lähinnä kohdissa Kestävä kulutus ja tuotanto (5) ja Sosiaalinen osallisuus, väestönkehitys ja maahanmuutto (7) (vrt. taulukko 1)

Manner-Suomen ESR-ohjelma-asiakirjan mukaan kestävä kehitys on yksi ESR-toimintaa ohjaavista yhteisistä horisontaalisista periaatteista, joka tulee ottaa huomioon ESR-ohjelman toimeenpanossa kaikissa toimintalinjoissa. Periaatteet pohjautuvat ESR-asetuksiin. Ympäristönäkökohdat vaikuttavat entistä enemmän resurssien kohdentamiseen ja luonnonvaroja ja ympäristöä säästävää resurssien käyttöä on kestävän kehityksen perusedellytys. ESR-toiminnassa voidaan edistää ympäristön ja talouden kannalta kestävää tuotantoa innovaatio- ja kehittämistoiminnan avulla sekä kestäviin kulutustottumuksiin ohjaamalla. Kestävä kulutus ja tuotantoa edistävissä ESR-hankkeissa on kehitetty esimerkiksi pk-yritysten ympäristöjärjestelmiä osana laatujärjestelmiä, toteutettu erilaisia koulutusta ja konsultointia ympäristöosaamisen ja tietoisuuden lisäämiseksi sekä pk-yritysten kehittämishankkeissa edistetty jätteiden hyötykäyttöä, kierrätystä ja energiatehokkuutta.

ESR-toimin voidaan vahvistaa erityisesti kestävän kehityksen sosiaalista ulottuvuutta, ehkäisemällä syrjäytymistä ja edistämällä osallisuutta ja monikulttuurisuutta. Syrjäytymisen torjunnan perustana on hyvinvointipolitiikan rakenteiden vahvistaminen ja eri sektorit ylittävien toimintakäytäntöjen ja uusien toimintamallien ja hyvinvointipalvelujen kehittäminen. Pitkäaikaistyöttömyyden torjuminen ja ennaltaehkäisy edellyttävät työ- ja elinkeinohallinnon ja sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden toimijoiden yhteistyön tiivistämistä. Vajaakuntoisten työllistymistä edistetään muun muassa sosiaalisen yritystoiminnan ja -työllistämisen avulla. Maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä taas edistetään erilaisin tukitoimenpitein ja viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä kehittämällä. Sosiaalinen osallisuus, väestönkehitys ja maahanmuutto kestävän kehityksen osa-alueina korostuvat syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvissä ESR-hankkeissa, joita rahoitetaan lähinnä toimintalinjassa kaksi. Tässä

toimintalinjassa syrjäytymisen ehkäisy on pääasiallinen teema, johon liittyvät välittömästi tai välillisesti kaikki rahoitettavat hankkeet.

Esimerkkinä yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen liittyvästä hankkeesta Satakunnassa on välityömarkkinoiden kehittämiseen tähtäävä VÄLKKY –projekti, joka käynnistyi elokuussa 2008. Sen tavoitteena on valittujen satakuntalaisten välityömarkkinatoimijoiden osaamis- ja työllistämismahdollisuuksien lisääminen. Projektin tavoitteena on kehittää uusia toimintatapoja asiakkaiden työllistymiseksi avoimille työmarkkinoille ja tukea välityömarkkinoilla olevien palveluntuottajien työnjakoa, roolia ja kokonaisvaltaista kehittämistä sekä luoda toimivia palveluketjuja niin palveluntuottajille kuin työnhakija-asiakkaillekin. Vätkyn avulla kohdennetaan tulevia työvoimapolittisia toimenpiteitä ja resursseja.

Vajaakuntoisten henkilöiden työllistymistä pyritään edistämään Tyke Oy:n hallinnoimassa AVAIN työelämään -hankkeessa. Projektissa on tavoitteena tarjota pysyviä työllistämiskäytäntöjä vajaakuntoisille, pitkäaikaistyöttömille ja kuntoutustuen saajille. Tähän pyritään kehittämällä välityömarkkinoilla tehtävää työtä ja tarjoamalla työnhakijoille mahdollisuus harjaantua työhön sosiaalisessa yrityksessä (Tyke Oy).

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen rahoituksella on vuonna 2008 käynnistynyt hankkeita, jotka edistävät omalta osaltaan lähes kaikkia kestävä kehityksen osa-alueita (pl. kestävä liikenne ja syrjäytymisen ehkäisy) (vrt. taulukko 1).

Kestävän kehityksen osa-alue	Esimerkkejä hankkeista
1) Ilmastonmuutos ja puhtaat energiamuodot	<p>MUUTTUVA SELKÄMERI –hanke:</p> <p>1) Tehdään kirjallisuus- ja tietokantakartoitus Selkämeren ja sen valuma-alueen tilasta ja käytöstä sekä ilmastonmuutoksesta Suomessa sekä selvitys ilmastonmuutokseen liittyvien projektien tuloksista ja tuotoksista (esim. ILMASOPU, BALTEX). Asiantuntijatyönä sekä workshoppeissa ja seminaareissa arvioidaan, mikä on Satakunnan kannalta oleellista ja selvitetään, mitkä toiminnot Satakunnassa edistävät ilmastonmuutosta ja miten niihin voidaan vaikuttaa.</p> <p>2) Selvitetään ilmastonmuutoksesta tehdyt skenaariot Suomessa ja Satakunnassa. Pohditaan muiden mahdollisten skenaarioiden tarve ja toteutus.</p> <p>3) Arvioidaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia kohdealueen oloihin, tilaan ja elinkeinotoimintaan. Parannetaan tiedonvaihtoa Selkämeren rannikon ympäristöön ja elinkeinotoimintaan liittyvissä asioissa aluksi suomalaisten toimijoiden kesken. Keskeisenä toimintatapana on seminaarit, koulutuspäivät, ideariihet, workshopit ja tutustumiskäynnit. Luodaan kontakteja Ruotsiin ja laaditaan Botnia Atlantica -hankehakemus.</p> <p>4) Pilottialueilla (Eurajoen vesistöalue ja sen edustan merialue, Porin merialue) analysoidaan systemaattisesti seuranta-aineistot, muut tutkimukset ja selvitykset ja tehdään riskinarviointi ilmastonmuutoksen vaikutuksista ympäristöön ja elinkeinotoimintaan, laaditaan skenaariot sekä laaditaan toimintamalleja ja keinoja ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja sen haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. (EU- ja valtion rahoitus 130 000 €.)</p>
2) Ihmisten elinympäristöt ja terveys	<p>LOS:in rahoittamilla hankkeilla on kaikilla suorilla tai välillisillä myönteisillä vaikutuksilla elinympäristön viihtyisyyteen: vesistöjen tilan parantaminen, kulttuuriympäristöhankkeet.</p>
3) Luonnonvarojen suojeleminen ja kestävä käyttö	<p>KAVERI III –hankkeessa toteutetaan aiemmin laaditun suunnitelman pohjalta vesien suojele- ja vesistökuunnostustoimenpiteitä (ojien valumavesien puhdistusrakennelmat, vesikasvillisuuden niitto, kevyet ruoppaukset, rantojen maisemaraivaus) kuudella järvellä Karvianjoen vesistössä. (EU- ja valtion rahoitus 74 000 €)</p> <p>VESIENHOIDON YHTEISTYÖN JA KANSALAISTOIMINNAN KEHITTÄMINEN SATAKUNNASSA II –hankkeessa jatketaan pitkäjänteistä yhteistyötä ja kehitetään konkreettisia keinoja Satakunnan vesistöjen ja samalla välillisesti Itämeren tilan parantamiseksi ja niiden tilan heikkenemisen ehkäisemiseksi. Hankkeessa on myös osio, jossa tarkastellaan ympäristöyrittäjyyden edistämismahdollisuuksia. (EU- ja valtion rahoitus 212 000 €)</p>

	KARVIANJOEN TULEVAISUUSTARKASTELUT –hankkeessa muodostetaan mahdollisia vesistöalueen tulevaisuuskuvia ja arvioi-daan, minkälaisia vaikutuksia niistä koituisi vesistön tilaan ja eri käyttötarkoituksiin sekä pohditaan, kuinka halutut tavoitteet voitaisiin eri tulevaisuudenkuissa parhaiten saavuttaa. (EU- ja valtion rahoitus 144 000 €)
	VESIENSUOJELUN JA VESISTÖKUNNOSTUKSEN OPPIMIS-VERKOSTO VOPPE –hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan koulutuspaketit liittyen valuma-aluekunnostuksiin, vesistöjen kunnostuksiin sekä haja-asutuksen jätevesijärjestelmiin. Hankkeen kohderyhmänä ovat suunnittelijat, urakoitsijat, kuntien viranomaiset ja opettajat. (EU- ja valtion rahoitus 98 630 €)
	MUUTTUVA SELKÄMERI –hanke (ks. I. kohta).
4) Kulttuuriympäristöjen suojelu	Rakennusten kunnostus elinkeinotoiminnan käyttöön, kulttuurimatkailu
	LEINEPERIN RUUKIN KUNNOSTUS 2008 - 2009 -hankkeessa kunnostetaan valtakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön rakennusperintöä sekä muuta ympäristöä. Hanke edistää myös alueen kulttuurimatkailua, pien- ja käsiteollista yritystoimintaa sekä näyttely- ja museotoimintaa (EU- ja valtion rahoitus 187 000 €).
	PISARA – KULTTUURIYMPÄRISTÖT ARJEN ARVOIKSI –hankkeessa syvennetään toimijoiden kulttuuriympäristötietoutta laatimalla kulttuuriympäristöohjelmia ja –selvityksiä, yhtenäistämällä arvottomiskäytäntöjä sekä kehittämällä ja muokkaamalla kulttuuriympäristötietoa palvelemaan paremmin eri käyttäjäryhmiä. (EU- ja valtion rahoitus 157 000 €)
5) Kestävä kulutus ja tuotanto	HAJATKO –hankkeessa pyritään vähentämään haja-asutuksen jätevesipäästöjä tiedotuksen, neuvonnan ja koulutuksen avulla. (EU- ja valtion rahoitus 65 000 €)
6) Kestävä liikenne	Ei hankkeita.
7) Sosiaalinen osallisuus, väestönkehitys ja maahanmuutto	Ei hankkeita.

Satakuntaliitto

Satakuntaliiton rahoittamissa EAKR-hankkeissa kestävä kehitys strategia ja painopisteet toteutuvat erityisesti osa-alueilla 3) Luonnonvarojen suojelu ja kestävä käyttö ja 4) Kulttuuriympäristöjen suojelu. Esitellyt projektit tukevat välillisesti myös muita kestävä kehityksen osa-alueiden toteutumista (vrt. taulukko 1).

Esimerkkejä luonnonvarojen suojelua ja kestävä käyttöä edistävästä hankkeista:

Selkämeren teemavuosi-hanke: ”Selkämeri kesästä kesään 2008-2009” teemavuoden avulla lisätään tietoisuutta vesiensuojelusta ja kestävä kehityksen mahdollisuuksista Selkämeren alueella. Projekti tukee ympäristön- ja vesiensuojelua, luonnon- ja kulttuurimaiseman monimuotoisuuden säilyttämistä ja kestävä kehitystä Selkämeren meri- ja rannikkoalueella. Samalla parannetaan alueellista identiteettiä ja imagoa tuomalla laajalla rintamalla esiin rannikko- ja merialueen ominaispiirteitä

ja vetovoimatekijöitä. Selkämeren teemavuoden suojelijana toimii ympäristöministeri Paula Lehtomäki.

Selkämeren teemavuosi kokoaa yhteisen sateenvarjon alle hankkeita, tapahtumia ja näyttelyitä, jotka järjestetään Selkämeren alueella tai jotka aihepiiriltään liittyvät Selkämereen. Kesäisissä tapahtumissa saavutetaan mahdollisimman laaja yleisö.

”Kokemäenjoen käyttötieto (pilottihanke teemahankkeelle) Paikkatieto informaation ja vuoro-vaikutuksen välineenä Itämereen laskevien jokivesistöjen alueella” Hankkeessa luodaan paikkatietojärjestelmän keinoin kartta- ja tietopalvelu, joka antaa Kokemäenjoesta kiinnostuneille henkilöille tietoa joen käytön historiasta. Hankkeessa kerätään jo olemassa oleva tieto yhteen ja esitetään se helppokäyttöisen ja monipuolisen karttapalvelun avulla. Tietotekniikan keinoin voidaan toteuttaa näyttäviä esityksiä esimerkiksi jokialueen luonnosta, kalastuksesta, matkailusta, teollisuudesta ja asutuksesta. Tietopalvelun avulla voidaan lisätä kansalaisten tietoa Kokemäenjoesta ja auttaa joen eri käyttömuotojen yhteensovittamisesta.

Kokemäenjokeen liittyy tiiviisti monia erilaisia käyttäjäryhmiä. Näitä ovat esimerkiksi jokivarren kunnat ja niiden asukkaat, teollisuuden ja voimalouden yritykset, matkailuyrittäjät, maatalouden toimijat sekä joen virkistyskäyttäjät. Kullakin näistä ryhmistä on omiin tarpeisiin pohjautuvia näkemyksiä joen käytöstä. Näiden tahojen toimiessa samalla alueella on joen eri käyttömuotojen yhteensovittaminen joskus varsin haastavaa. Tästäkin syystä on herännyt idea yhteisestä tietopankista, josta eri intressiryhmät saisivat taustatietoja joen eri käyttömuodoista ja mahdollisuuksista. Näin yhteisymmärrys vastakkaistenkin näkemysten välille on helpompi löytää

Esimerkkejä kulttuuriympäristön suojelua edistävästä hankkeista:

Satakunnan ympäristökoulu- Kulttuuriympäristökoulutuksessa ja kasvatuksessa -hanke: Hankkeelle on asetettu kolme avaintavoitetta: Oppimisympäristöjen kehittäminen, kansalaistoiminta ja kulttuurimatkailu sekä akateemisen osaamisalueen kehittäminen. Menetelmällisesti tavoitteita toteutetaan tietoa tuottamalla ja jakamalla, kouluttamalla ja oppimisympäristöjä laajentamalla. Tavoitetta palvelevia toimenpiteitä ovat mm. opettajien ja ohjaajien täydennyskoulutus, kulttuuriympäristöjä eri teemoilla käsittelevien opetuspakettien tuottaminen ja arviointi asiantuntijaryhmän kanssa, oppimateriaalien tuottaminen, kulttuurikorttimallin testaaminen, verkostotyö sekä koululais- ja yleisötapahtumat satakuntalaisissa kulttuuriympäristökohteissa tai erilaisten teemapäivien yhteydessä.

Hankkeen tavoitteena on mm. vahvistaa ympäristökasvatuksen asemaa kulttuuriympäristötutkimuksen tuloksia soveltavana toimintana ja myöhemmin mahdollisesti akateemisena oppiaineena. Kulttuuriympäristökasvatuksen asemaa vahvistetaan myös sekä opettajien perus- ja täydennyskoulutuksessa että koulujen arkisessa toimintakulttuurissa, joissa ympäristökasvatuksen aihekokonaisuus on nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa linjattu toteutettavaksi oppiainera-jat ylittävästi ns. läpäisyperiaatteella.

Länsi-Suomen lääninhallitus / EAKR ja ESR

Länsi-Suomen lääninhallitus on myöntänyt ensimmäiset tuet uuden ohjelmakauden hankkeisiin kesällä 2008. Kaiken kaikkiaan vuoden 2008 loppuun mennessä lääninhallituksen rahoituksella on käynnistetty kolme ESR-hanketta ja kolme EAKR-hanketta.

Lääninhallituksen rahoittamissa EAKR-hankkeissa kestävä kehityksen strategia ja painopisteet toteutuivat erityisesti osa-alueilla 4) Kulttuuriympäristöjen suojelu sekä 5) Kestävä kulutus ja tuotanto. ESR -hankkeissa painopisteinä toistaiseksi ovat toteutuneet painopisteet osa-alueella 7) Sosiaalinen osallisuus, väestönkehitys ja maahanmuutto.

Vuoden 2008 jälkeen painopisteitä tulee lisää hankemassan kasvaessa.

Esimerkkejä kulttuuriympäristöjen suojelusta ja kestävä kehitystä edistävästä hankkeista:

Luvian Laitakarin alueella toteutettava purjelai-
van rakennusperinteen elvyttäminen ja dokumentointi. Purjelaivaa rakennettaessa hyödynnetään uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä niin pitkälle kuin mahdollista ja välitetään vanhoja, vähän energiaa käyttäviä rakennustapoja myös oppilaitoksista työharjoitteluun tuleville nuorille. Samalla tuetaan kestävä kehitystä mm. minimoimalla syntyvän jätteen määrää ja panostamalla sen uudelleen käyttöön.

Kankaanpäässä käynnissä olevassa suutarin työ-
kentely-ympäristön kehittämishankkeessa pyritään työympäristön viihtyisyyden ja terveellisyyden lisäämiseen sekä työturvallisuuden lisäämiseen. Kyse on nykyaikaisten, uudentyyppisten koneiden käytön opettamisesta niin alalle pyrkiville kuin siellä jo toimivillekin.

Esimerkki sosiaalisen osallisuuden kasvattamisesta hankkeesta:

Kokemäenjoella käynnistyneessä hankkeessa kohderyhmänä ovat koulutuksen keskeyttäneet tai loppuunsaattaneet nuoret, jotka eivät ole koulutuksen jälkeen työllistyneet tai hakeutuneet jatkokoulutukseen. Hankkeessa rakennetaan näille nuorille henkilökohtaisia urapolkuja pyrkien poistamaan tai vähentämään erilaisia syrjäytymistä aiheuttavia tekijöitä heidän kohdallaan.

3 Indikaattoritiedot/EAKR

Länsi-Suomen EAKR-ohjelma-asiakirjassa kestävään kehitykseen liittyviä seurannan kohteita ovat:

- ympäristöpositiivisten hankkeiden rahoitusosuus
- teollisuuden ja energiantuotannon fossiiliset CO₂ – päästöt ja
- kasvihuonekaasujen vähentämiseen tähtäävien hankkeiden rahoitusosuus

Länsi-Suomen EAKR-ohjelmassa ympäristöpositiiviseksi määritellään hanke, joka parantaa ympäristön tilaa, ihmisten tietoisuutta ja innovatiivisuutta ympäristöasioista tai ohjaa ympäristöä kuormittavia toimintoja ympäristöystävällisempään suuntaan. Ympäristöpositiivisen hankkeen päätavoitteena voi olla ympäristö tai se voi olla yhtenä tavoitteena muiden joukossa. Ympäristöpositiiviseksi ei kuitenkaan voida katsoa hanketta, joka on vaikutuksiltaan neutraali tai sillä on kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Tavoitteet ympäristöpositiivisten hankkeiden määrästä Länsi-Suomen EAKR - toimenpideohjelmassa 2007-2013 toimintalinjoittain ovat seuraavat (* Huom! Tavoite koskee EU-rahoitusta)

- TL 1 Yritystoiminnan edistäminen, ympäristöpositiiviset hankkeet 14 %
- TL 2 Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen, ympäristöpositiiviset hankkeet 18 %
- TL 3 Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen, ympäristöpositiiviset hankkeet 37 %

Kutakin rahoittajaviranomaista pyydettiin raportoimaan esimerkkien avulla em. seurantaan liittyvistä hankkeista.

Satakunnan TE-keskus

Edellä mainitusta indikaattoritiedoista kyetään raportoimaan TE-keskuksen osalta vain kohdan 1) mukainen ympäristöpositiivisten hankkeiden rahoitukseen käytetty rahoitusosuus toimintalinjoittain. Satakunnan TE-keskuksen vuosina 2007-2008 rahoittamista EAKR-hankkeista 58 kpl eli 67 % on ympäristöpositiivisia. Toimintalinjasta 1. rahoitetuista hankkeista ympäristöpositiivisia on 53 kpl, ja niihin käytetty rahoitus toimintalinjasta myönnetystä tuesta on 63,4 % eli 4,143 milj.euroa. Toimintalinjasta 2. rahoitetuista hankkeista ympäristöpositiivisia on 5 kpl, ja niihin käytetty rahoitus toimintalinjasta myönnetystä tuesta on 50,5 % eli 814 000 euroa.

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen rahoittamat hankkeet (8 kpl) ovat kaikki olleet ympäristöpositiivisia (TL 2: 2 kpl ja TL 3: 6 kpl). Em. hankkeiden EAKR-rahoitus toimintalinjassa 2 121 168 € ja toimintalinjassa 3 482 156 €. Lounais-Suomen ympäristökeskukselta ei ole haettu rahoitusta hankkeisiin, jotka tähtäävät teollisuuden ja energiantuotannon fossiilisten CO₂ – päästöjen ja kasvihuonekaasujen vähentämiseen.

Satakuntaliitto

Satakuntaliiton rahoittamista hankkeista (36 kpl) kaikkiaan kahdeksan on ympäristöpositiivista (TL 2: 4 kpl ja TL 3: 4 kpl). Mukaan on luettu myös teemahankkeet. EAKR ja valtion rahoitus TL:ssa 2 on 2 603 645 euroa, josta 434 890 euroa kohdistuu ympäristöpositiivisiin hankkeisiin (noin 16,7 %). TL:ssa 3 EAKR ja valtion rahoitus ovat yhteensä 1 021 359 euroa, josta 237 900 euroa kohdistuu ym-

päristöpositiivisiin hankkeisiin (noin 23,3 %). Satakuntaliitolta ei ole haettu rahoitusta hankkeisiin, jotka tähtäävät teollisuuden ja energiantuotannon fossiilisten CO₂ – päästöjen ja kasvihuonekaasujen vähentämiseen.

Länsi-Suomen lääninhallitus

Länsi-Suomen lääninhallituksen kuudesta rahoitetusta hankkeesta kolme on ympäristöpositiivista (EAKR, TL 2 EU+valtion rahoitusta yhteensä 261.750 €, TL 3 EU+valtion rahoitusta yhteensä 117.200€. ESR, TL 2, EU+valtion rahoitus yhteensä 592.650 €. Lääninhallitukselta ei ole haettu rahoitusta hankkeisiin, jotka tähtäävät teollisuuden ja energiantuotannon fossiilisten CO₂ – päästöjen ja kasvihuonekaasujen vähentämiseen.

3 Raportointi – ympäristövaikutusten arviointikäytännöt

Rakennerahastolain 21 §:n ja maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen mukaan MYR huolehtii tarvittavista menettelytavoista, joilla varmistetaan rahoitettavaksi hyväksyttävien hankkeiden mahdollisten ympäristövaikutusten selvittäminen ennen rahoituspäätöksen tekoa. Työjärjestyksessä todetaan edelleen, että sihteeristö huolehtii myös hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia koskevien menettelytapojen toimeenpanosta.

Satakuntaan perustettiin MYR:n päätöksellä (työjärjestyksessä) myös maakunnallinen hankevalmisteluryhmä, jonka tehtävänä mm. on kiinnittää huomiota ympäristövaikutusten arviointia koskevien menettelytapojen toimeenpanoon hankkeissa. Em. hankevalmisteluryhmässä käsitellään kaikki vireille tulleet hakemukset lukuun ottamatta liikesalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja sisältäviä yrityshankkeita. Hankevalmisteluryhmässä käsitellään myös maaseutuohjelmaan sisältyvät hankkeet. Sekä sihteeristössä että hankevalmisteluryhmässä on myös ympäristökeskuksen edustaja.

Hankkeiden ympäristövaikutuksia arvioi sekä hakija että päättävä viranomais. Vuosikertomuksessa tulee raportoida myös hankehakemusten ympäristövaikutusten arviointikäytännöt (rakennerahastolaki, 21.1. § kohta 7) ohjelma-alueella.

Kutakin rahoittajaviranomaisen selostaa lyhyesti hankehakemusten ympäristövaikutusten arviointikäytännöt (EAKR, ESR).

Satakunnan TE-keskus

Satakunnan TE-keskuksen EAKR-rahoituksen osalta hankehakemusten ympäristövaikutusten arviointikäytäntö on TEM:n ohjeiden mukaan seuraavanlainen:

Kaikista myönteisistä EAKR- osarahoitteisista hankkeista täytetään ns. YVA- eli ympäristövaikutusten arviointilomake. Hanke määritellään ympäristöpositiiviseksi, jos se parantaa ympäristön

tilaa, ihmisten tietoisuutta ja innovatiivisuutta ympäristöasioista tai ohjaa ympäristöä kuormittavia toimintoja ympäristöystävällisempään suuntaan. Ympäristöpositiivisen hankkeen päätavoitteena voivat olla myönteiset ympäristövaikutukset tai ne voivat olla yhtenä tavoitteena muiden joukossa. Ympäristöpositiiviseksi ei kuitenkaan voida katsoa hanketta, joka on vaikutuksiltaan neutraali tai sillä on kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Lähtökohtaisesti lomakkeen täyttää hakija, joskin hankkeen käsittelijä (yritystutkija tai vastaava) tutkii aina tapauskohtaisesti hakijan ilmoittaman ympäristövaikutusten arvioinnin realistisuuden. Tietojärjestelmään tallennetaan ympäristövaikutuksista tieto, jonka yritystutkija on tarkastellut osana hankevalmistelua ja johon hän voi yhtyä. YVA-lomake voidaan täyttää myös päätöksen valmistelun yhteydessä yhdessä yritystutkijan ja hakijan yhteistyönä esim. yrityskäynnillä tai hakijan kanssa muutoin asioitaessa.

Lomakkeen tavoitteena on ennakoida hankkeen välittömät ympäristövaikutukset, ei esim. hankkeessa kehitettävän tuotteen koko elinkaaren vaikutuksia. YVA-arvioinnilla on tarkoitus lähinnä vaikuttaa hakijan ympäristötietoisuuteen, ei niinkään tehdä tieteellistä, syvälle menevää perusteellista analyysia.

Kaikista hankkeista arvioidaan kaikki seitsemän kohtaa alakohtineen seuraavasti:

- - ympäristölle vähäinen haittavaikutus
- 0 ympäristölle neutraali
- + vähäinen myönteinen ympäristövaikutus
- ++ merkittävä myönteinen ympäristövaikutus

Miinus ja plussa-merkinnän lisäksi on sanallisesti täsmennettävä, miten hanke edistää kyseistä ympäristöasiaa. Lomakkeen kohdat eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan plussa voi olla useissa eri kohdissa, erityisesti kohdan 1 asiat mennee osittain päällekkäin muiden kohtien (2-7) osalta. Hanke ryhmitellään Tuki2000-järjestelmään siirrettäessä

ympäristöpositiiviseksi, jos hankkeessa on yksi-kin + tai ++-merkintä. Käytännössä kuitenkin ympäristöpositiivisiksi tietojärjestelmässä merkityt hankkeet ovat yleensä saaneet useassa kohdassa +- tai ++ merkinnän.

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Hakijat täyttävät EURA 2007 -järjestelmässä rahoitushakemukseen sisältyvän ympäristövaikutusten arviointiosion. Rahoittaja (rahoitushakemuksen käsittelijä LOS:ssa) arvio, onko tehty ympäristövaikutusten arviointi riittävä ja paikkansa pitävä sekä pyytää tarvittaessa hakijalta lisäselvitystä. Em. arviointi dokumentoidaan hankearviointilomakkeeseen. (Jatkossa pyritään hyödyntämään paremmin sähköistä EURA-järjestelmää.) LOS:n aluekehitystiimi käsittelee kaikki vireille tulleet hankehakemukset. Tiimissä on myös LOS:n YVA-yhdyshenkilö läsnä ja hän kiinnittää tarvittaessa huomiota ympäristövaikutusten arviointiasiaan (ml. ympäristövaikutusten arviointien riittävä dokumentointi). Päätöksiin kirjataan tarvittaessa ympäristövaikutuksiin liittyviä ehtoja.

Hankkeiden ympäristövaikutukset tulevat pohdituiksi myös ohjelman valintakriteerien kautta. Kaikille hankkeille yhteinen välttämätön kriteeri on ”Hanke on kestävä kehityksen periaatteiden mukainen.” Hankevalintaa ohjaavat valintakriteerit eivät sisällä varsinaisia ympäristökriteereitä. Toimintalinjakohtaiset valintakriteerit sisältävät ympäristökriteereitä, erityisesti TL 3.

Satakuntaliitto

Hakijat täyttävät EURA 2007 -järjestelmässä rahoitushakemukseen sisältyvän ympäristövaikutusten arviointiosion. Rahoitushakemuksen käsittelijä analysoi hakijan toimittamien selvitysten (rahoitushakemus, YVA-liitteet ja mahdolliset muut täydennykset) pohjalta hankkeen ympäristövaikutuksia ja kirjaa arvioinnin tuloksen hankkeesta tehtävään maakuntahallituksen tai aluekehitysjohdajan tekemään päätökseen.

Satakuntaliitossa hankkeet käsitellään viraston EU-hankeryhmässä ja päätökset hankkeiden rahoittamisesta tehdään Satakuntaliiton maakuntahallituksessa (tai pienissä hankkeissa aluekehitysjohdaja).

Länsi-Suomen lääninhallitus

Länsi-Suomen lääninhallituksen hankevalmistelijat arvioivat hakijan antamien tietojen pohjalta hankkeen ympäristövaikutukset. Hakijat täyttävät EURA2007 -järjestelmän hakemusosioon sisältyvän ympäristöasioiden itsearviointi -osion.

5 Indikaattorit ja arviointikäytännöt / ESR

Satakunnan TE-keskus

ESR-projektihakemuksen kohdassa 7.5. kysytään projektin vaikutuksiin liittyen: Millaisia vaikutuksia projektilla arvioidaan olevan kestävän kehityksen edistämisen kannalta. Kaikkien ESR-rahoituksen hakijoiden on vastattava tähän kysymykseen ja rahoittajaviranomainen arvioi vastaukset.

ESR:n arviointikriteereiden niin sanottuihin välttämättömiin ehtoihin kuuluu, että projekti edistää vahvasti ainakin yhtä ESR:n horisontaalisista painotuksista. Painotuksia on yhteensä neljä ja yksi niistä on kestävän kehityksen edistäminen jonkin seuraavan ulottuvuuden osalta: sosiaalinen, taloudellinen, kulttuurinen ja ekologisesti kestävä kehitys. Välttämätön ehto tarkoittaa sitä, että projektihakemuksen on täytettävä se, jotta hakemus voidaan ottaa käsiteltäväksi. Kestävän kehityksen positiivisia sosiaalisia vaikutuksia voi syntyä esimerkiksi kun pitkäaikaistyötön tai maahanmuuttaja pääsee palkkatyöhön. Taloudellisia vaikutuksia voi syntyä esimerkiksi tehokkaasta ja kannattavasta liiketoiminnasta, joka antaa perustaa sosiaalisten ja ekologisten vaikutusten toteutumiselle.

ESR-toiminnan osalta raportoidaan työ- ja elinkeinoministeriöön vuosittain muun muassa yhteisten horisontaalisten periaatteiden toteutumisesta projekteissa, mukaan lukien kestävän kehityksen edistäminen.

Länsi-Suomen lääninhallitus

Länsi-Suomen lääninhallituksen hankevalmistelijat arvioivat hakijan antamien tietojen pohjalta hankkeen ympäristövaikutuksia. Rahoitusta ei myönnetä, ellei hakija ole vastannut esitettyyn ympäristövaikutuksia arvioivaan kysymykseen. Lääninhallitus pitää tärkeänä arvioida hankkeissa myös niiden välillisenä seurauksena olevia ympäristöpositiivisia seikkoja. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erilaisten virtuaalisten oppimisympäristöjen kehittämisestä syntyvät säästöt polttoaineen käytössä.

6 Yhteenveto

Kestävä kehitys on yksi EU:n rakennerahastotoimintaa ohjaavista yhteisistä horisontaalisista periaatteista, joka tulee ottaa huomioon rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanossa.

Satakunnassa toimivien rahoittajaviranomaisten laatiman raportoinnin perusteella vaikuttaa siltä, että EU:n vuonna 2006 tarkistaman kestävä kehityksen strategiaa ja siinä määriteltyjä kestävä kehityksen painopistealueita on pystytty edistämään rakennerahastotoiminnan avulla. Rahoittajaviranomaisten rahoittamissa hankkeissa painottuvat erilaiset kestävä kehityksen osa-alueet. Huomiota on, että ESR-rahoitteisissa hankkeissa korostuu erityisesti kestävä kehityksen sosiaalinen ulottuvuus.

Eniten ympäristöpositiivisia hankkeita on rahoitettu Satakunnan TE-keskuksessa. Raportoinnin perusteella toimintalinjasta 1. rahoitetuista hankkeista ympäristöpositiivisia on 53 kpl, ja niihin käytetty rahoitus toimintalinjasta myönnetystä tuesta on 63,4 % eli 4,143 milj.euroa. Toimintalinjasta 2. rahoitetuista hankkeista ympäristöpositiivisia on 5 kpl, ja niihin käytetty rahoitus toimintalinjasta myönnetystä tuesta on 50,5 % eli 814 000 euroa. Kokonaisuutena voidaan arvioida, että Satakunnassa Länsi-Suomen EAKR-ohjelman tavoitteet rahoitettavien ympäristöpositiivisten hankkeiden osalta ovat lähteneet toteutumaan hyvin erityisesti toimintalinjojen 1 ja 2 osalta. Myös toimintalinjan 3 osalta ympäristöpositiivisten hankkeiden määrä on etenemässä ohjelmassa asetetun tavoitteen suuntaan.

Länsi-Suomen EAKR-ohjelman osalta seurataan myös teollisuuden ja energiantuotannon fossiilisia CO₂ – päästöjä sekä kasvihuonekaasujen vähentämiseen tähtäävien hankkeiden rahoitusosuuksia. Ohjelmassa eikä seurantajärjestelmässä ei ole kuitenkaan esitetty, että miten kyseisten hankkeiden rahoitusosuuksia on tarkoitus seurata. Seuranta lienee lähinnä sitä, että rahoitetut hankkeet käydään läpi ja arvioidaan, että mitkä hankkeet voivat vaikuttaa em. tavoitteisiin vähentävästi. Sa-

takunnan TE-keskus ilmoitti, että kyseistä kohtaa ei pystytä raportoimaan. Heillä lienee kuitenkin hankkeita, joilla voidaan katsoa olevan ainakin välillisiä vaikutuksia em. tavoitteen toteutumiseen. Lounais-Suomen ympäristökeskuksella, Satakuntaliitolla ja Länsi-Suomen lääninhallituksella ei ole haettu rahoitusta em. tavoitteiden toteuttamista edistäviin hankkeisiin.

KUVAILULEHTI

<i>Julkaisija</i>	Lounais-Suomen ympäristökeskus			<i>Julkaisu-aika</i> Joulukuu 2009
<i>Tekijä(t)</i>	Anne Savola (toim.)			
<i>Julkaisun nimi</i>	Kestävä kehitys Satakunnan rakennerahastohankkeissa EU:n rakennerahastotoiminta 2007 - 2008 En hållbar utveckling i EU:s strukturfondsprojekt i Satakunta (EU:s strukturfondsverksamhet 2007 - 2008)			
<i>Julkaisusarjan nimi ja numero</i>	Lounais-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 13/2009			
<i>Julkaisun teema</i>				
<i>Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut</i>				
<i>Tiivistelmä</i>	<p>Kestävä kehitys on yksi EU:n rakennerahastotoimintaa ohjaavista yhteisistä horisontaalisista periaatteista, joka otetaan huomioon rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanossa. Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisuus on myös yksi neljästä Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen EAKR -ohjelmien välttämättömistä valintakriteereistä, joiden siis tulee kaikkien rahoitettavien hankkeiden osalta toteutua. Kestävän kehityksen raportointia valtakunnallisesti sekä ohjelma- ja ohjelma-alueitasolla edelleen kehiteltäessä ovat Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueen rahoittajat (maakuntaliitot, TE-keskukset, lääninhallitus ja ympäristökeskus) päättäneet raportoida maakuntakohtaisesti kestävän kehityksen toteutumisesta. Kukin taho on raportoinut, minkä tyyppisiä kestävän kehityksen osa-alueita edistäviä hankkeita on rahoitettu vuosina 2007 - 2008. Tavoitteena on saada kokonaisnäkemys siitä, miten EU:n rakennerahastotoiminnan avulla on edistetty EU:n vuonna 2006 tarkistaman kestävän kehityksen strategiaa ja siinä määriteltyjä kestävän kehityksen painopistealueita. Raportoinnin runko pohjautuu ympäristöministeriön Suomen ympäristökeskukselta tilaamaan selvitykseen (Kallio 2008: Ympäristönäkökulma EU:n rakennerahasto-ohjelmien toteutuksessa) ja sitä on edelleen kehitelty Anne Savola Satakuntaliitosta. Raportti on hyödynnettävissä raportoitaessa rakennerahastotoiminnasta MYR:lle sekä ohjelmason vuosiraporteissa.</p>			
<i>Asiasanat</i>	kestävä kehitys, rakennerahastot, ympäristöhankkeet, EU-rahoitus			
<i>Rahoittaja/ toimeksiantaja</i>				
	ISBN (nid.)	ISBN (PDF) 978-952-11-3611-5	ISSN (pain.)	ISSN (verkkoj.) 1796-1769
	Sivuja 18	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis.alv 8 %) -
<i>Julkaisun myynti/ jakaja</i>	Lounais-Suomen ympäristökeskus, PL 47, 20801 Turku, puh. 020 610 102 (vaihe)			
<i>Julkaisun kustantaja</i>	Lounais-Suomen ympäristökeskus			
<i>Painopaikka ja -aika</i>				

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Sydvästra Finlands miljöcentral			Datum December 2009
Författare	Anne Savola (red.)			
Publikationens titel	Kestävä kehitys Satakunnan rakennerahastohankkeissa EU:n rakennerahastotoiminta 2007 - 2008 (En hållbar utveckling i EU:s strukturfondsprojekt i Satakunta EU:s strukturfondsverksamhet 2007 - 2008)			
Publikationsserie och nummer	Sydvästra Finlands miljöcentralers rapporter 13/2009			
Publikationens tema				
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt				
Sammandrag	<p>En hållbar utveckling är en av de gemensamma horisontala principer som styr EU:s strukturfondsverksamhet och som beaktas vid verkställigheten av strukturfondsprogrammen. Ett av fyra nödvändiga urvalskriterierna för Södra Finlands och Västra Finlands ERUF-program är att det är i enlighet med principerna för en hållbar utveckling, och de ska alltså uppfyllas för alla de projekt som ska finansieras. Då rapporteringen av en hållbar utveckling vidareutvecklas på rikspanet både på program- och programområdesnivå har finansieringsinstanserna inom området för Satakunta och Egentliga Finland (landskapsförbunden, TE-centralerna, länsstyrelsen och miljöcentralen) beslutat rapportera landskapsvis om hur en hållbar utveckling genomförs. Varje part har rapporterat, vilka typer av projekt som främjar delområden för en hållbar utveckling som har finansierats åren 2007 - 2008. Målet är att få en helhetsuppfattning av hur den av EU år 2006 reviderade strategin för en hållbar utveckling och de tyngdpunktsområden som där definierats har främjats med hjälp av EU:s strukturfondsverksamhet. Stommen i rapporteringen baserar sig på den utredning som miljöministeriet beställt av Finlands miljöcentral (Kallio 2008: Ympäristönäkökulma EU:n rakennerahasto-ohjelmien toteutuksessa) och den har vidareutvecklats av Anne Savola från Satakuntaförbundet. Rapporten kan utnyttjas vid rapporteringen om strukturfondsverksamheten till LSG samt i årsrapporterna på programnivå.</p>			
Nyckelord	hållbar utveckling, strukturfonder, miljöprojekt, EU-finansiering			
Finansiär/ uppdragsgivare				
	ISBN (hft.)	ISBN (PDF) 978-952-11-3611-5	ISSN (print)	ISSN (online) 1796-1769
	Sidantal 18	Språk finska	Offentlighet offentlig	Pris (inneh. moms 8 %) -
Beställningar/ distribution	Sydvästra Finlands miljöcentral, PB 47, 20801 Åbo, tel. 020 610 102 (växel)			
Förläggare	Sydvästra Finlands miljöcentral			
Tryckeri/tryckningsort och -år				

LOUNAIS-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS
SYDVÄSTRA FINLANDS
MILJÖCENTRAL

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Rakennerahastot

ISBN 978-952-11-3611-5 (PDF)

ISSN 1796-1769 (verkköj.)